

U studenom 2018. pravobraniteljica za osobe s invaliditetom uputila je preporuku Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku vezano uz ostvarivanje i zaštitu roditeljskih prava osoba s invaliditetom:

„Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom („Narodne novine – Međunarodno ugovori“, broj 6/07, 3/08, 5/08), koja je stupila na snagu 03.05.2008. godine, u članku 23. Poštivanje doma i obitelji propisano je kako će *Države stranke pružiti odgovarajuću pomoć osobama s invaliditetom u provedbi njihovih dužnosti u podizanju djece. Države stranke će osigurati da dijete ne bude odvojeno od svojih roditelja protivno njihovoj volji, osim ako nadležna tijela, čija je odluka podložna preispitivanju od strane pravosuđa, u skladu s pozitivnim pravom i postupcima, ne utvrde da je takvo odvajanje potrebno u najboljem interesu djeteta. Ni u kojem slučaju dijete neće biti odvojeno od roditelja na osnovi invaliditeta, bilo djeteta ili jednog ili oba roditelja.*

Povodom Inicijalnog izvješća RH o provedbi Konvencije, Odbor UN-a je 2015. godine vezano uz članak 23. preporučio da „*država potpisnica poduzme pravne i praktične korake kojima će osigurati da osobe s invaliditetom mogu realizirati svoja roditeljska prava i posvajati djecu jednako kao i ostali. Također preporuča da država ugovornica osigura pristupačne informacije o spolnim i reproduktivnim pravima svim osobama s invaliditetom te da se **osigura pristup** posvojiteljskim službama i **službama za podršku u zajednici za roditelje s invaliditetom.***

Od ratifikacije Konvencije prije 10 godina nisu poduzete aktivnosti s ciljem razvijanja usluga koje bi bile na raspolaganju roditeljima s invaliditetom, kroz koje bi im se pružila pomoć u izvršavanju roditeljskih dužnosti, čime bi se spriječilo odvajanje djece od roditelja zbog njihovog invaliditeta.

Nacionalnom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2022. godine koja je donesena u travnju 2017. godine također nisu predviđene mjere s ciljem razvoja usluga potrebnih za podršku roditeljstvu osoba s invaliditetom. Opisano područje djelovanja više je usmjereno na podršku roditeljima odnosno obiteljima u kojima žive djeca s teškoćama u razvoju, odnosno osobe s invaliditetom, dok nema mjera usmjerenih ka osiguravanju podrške osobama s invaliditetom kao roditeljima. U „Ciljevima i očekivanim ishodima“ djelovanja vezano uz roditeljstvo osoba s invaliditetom navodi se samo jačanje svijesti društva o pravu osoba s invaliditetom na partnerske odnose, brak, roditeljstvo i obitelj, odnosno jačanje svijesti o potrebi poštivanja prava na obiteljski život i o značaju kvalitetnog obiteljskog života za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom te osiguravanje pristupačnih informacija o spolnim i reproduktivnim pravima svim osobama s invaliditetom u svrhu poticanja ostvarivanja roditeljskih prava.

Da bi se ostvarili Ciljevi i očekivani ishodi Nacionalne strategije, odnosno da bi se roditeljima s invaliditetom zajamčilo *pravo na roditeljstvo i obitelj*, kao i *kvalitetan obiteljski život*, potrebno im je osigurati podršku.

Pravobraniteljica je kroz godine svog rada zaprimila više pritužbi, odnosno zamolbi za pomoć roditelja s invaliditetom koji nisu u mogućnosti u potpunosti samostalno i bez podrške društva ostvarivati sva svoja roditeljska prava. Za to im je potreba pomoć društva u smislu osiguravanja različitih usluga, ovisno o njihovim individualnim potrebama, koje su različite, ovisno o vrsti i težini oštećenja, životnim okolnostima i slično. Pravobraniteljica je Ministarstvo upoznala sa konkretnim slučajevima (Butorac, Šimatović, Bunić) povrede prava na roditeljstvo osoba s

invaliditetom zbog nemogućnosti sustava da im osigura potrebu pomoć i podršku. Time se Ministarstvu željelo približiti stvarne životne okolnosti pojedinaca kako bi se i na taj način potaknulo promišljanje o ovom problemu i utjecalo na iznalaženje prije svega zakonodavnih rješenja i stvaranja cjelovitog sustava podrške osobama s invaliditetom u potrebi.

Unatoč navedenom, nismo upoznati sa konkretnim aktivnostima odnosno namjeri Ministarstva da razvije ovakav sustav. Osim samog neadekvatnog sadržaja Nacionalne strategije u ovom području zabrinjava i izostanak namjere da se novim Obiteljskim zakonom koji je trenutno u izradi predvidi uvođenje sustava podrške roditeljima s invaliditetom.

S obzirom na navedeno, a na temelju članka 9. i 10. Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom („Narodne novine“, broj 107/07) upozoravamo na obveze države sukladno citiranoj Konvenciji i preporukama Odbora te preporučamo poduzeti konkretne mjere radi ustrojavanja sustava podrške roditeljstvu osoba s invaliditetom.“

**PRAVOBRANITELJICA ZA
OSOBE S INVALIDITETOM
Anka Slonjšak, dipl.oec.**